

Aleksandr Aleksandroviç Bogdanov (1873-1928)

Rus yazar, iktisatçı, filozof, doğa bilimci. Uzun yıllar, V. İ. Lenin'in yakın çalışma arkadaşı olarak Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi (RSDİP) içinde faaliyet yürüttü.

Sovyet bilim kurgu romanlarının öncüsü sayılan *Kızıl Yıldız* ilk olarak 1908'de Petersburg'da yayımlandı. Daha sonra 1918 ve 1929 yıllarında yeni basımları yapıldı. Kitap, M. Gorki, A. V. Lunaçarski, A. P. Platonov, A. N. Tolstoy ve İ. A. Yefremov gibi dönemin önde gelen yazarları tarafından takdir edildi.

Bogdanov, 1913-1917 yıllarında iki ciltlik yapıtı *Genel Örgütsel Bilim*'i yazdı. Bu yapıtta, daha sonraki gelişimini sibernetikte bulan, ters bağıntının, modellemenin, incelenen cismin sistem analizinin ilkeleri ve benzeri gibi bir dizi düşünce ileri sürdü.

A. Bogdanov, Ekim Devrimi'nden sonra kendisini biyoloji ve tıp alanlarında çalışmaya verdi. 1926 yılında dünyada bir ilk olan Kan Nakli Enstitüsü'nün başkanlığını yaptı ve 1928 yılında kendi üzerinde yaptığı başarısız bir deney sonrasında hayata gözlerini yumdu.

Eserin “Veçnoye Solntse. M.: Molodaya Gvardiya,
1979” basımından çevrilmiştir.

KIZIL YILDIZ

Aleksandr Bogdanov

Rusçadan çeviren

Ayşe Hacıhasanoğlu

Yordam Kitap: 78 + Kızıl Yıldız + Aleksandr Bogdanov
ISBN-978-9944-122-65-8 • *Düzeltilme*: Aslı Solakođlu
Kapak ve İ Tasarım: Savaş eki • *Sayfa Düzeni*: Gönül Göner
Birinci Basım: Temmuz 2009 • *İkinci Basım*: Ağustos 2010 •
Üçüncü Basım: Mayıs 2015

Yordam Kitap Basın ve Yayın Tic. Ltd. Őti. (Sertifika No: 10829)
ÇatalçeŐme Sokağı GendaŐ Han No: 19 Kat:3 34110 Çađalođlu - İstanbul
Tel: 0212 528 19 10 • Faks: 0212 528 19 09
W: www.yordamkitap.com • E: info@yordamkitap.com
www.facebook.com/YordamKitap • www.twitter.com/YordamKitap

Baskı: **Yazın Basın Yayın Matbaacılık Turizm Tic.Ltd.Őti.** (Sertifika No: 12028)
İ.O.S.B. evre Sanayi Sitesi 8. Blok No:38-40-42-44
BaŐakŐehir - İstanbul
Tel: 0212 5650122

roman

KIZIL YILDIZ

BİRİNCİ BÖLÜM

---

1. AYRILIK

Ülkemizde şu anda da hâlâ devam eden ve kaçınılmaz, korkunç sonuna günbegün yaklaşan o büyük çatışmanın yeni başladığı sıralardı.

Bu kalkışmanın kanlı geçen ilk günleri toplumsal bilinci öyle derinden etkilemişti ki, herkes erken ve parlak bir zafer bekliyordu: Kötü şeyler artık bitmiş, daha kötü hiçbir şey olamazmış gibi geliyordu. Kasılan kolları arasındaki canlıyı ezmiş ve halen de ezmeye devam eden ölünün kemikli ellerinin ne derece güçlü olduğunu hiç kimse düşünmüyordu.

Savaş heyecanı yığınlar arasında hızla yayılıyordu. İnsanların ruhları geleceğin karşısında fedakarca açılıyor; şimdiki zaman pembe bir sis içinde yayılıyor, geçmiş zaman, uzaklaşarak gözden kayboluyordu. Bütün insan ilişkileri daha önce hiç olmadığı kadar istikrarsız ve kırılan hale geliyordu.

Hayatımı alt üst eden ve beni kitle mücadelesinden koparan gelişme işte bu günlerde yaşandı.

Yirmi yedi yaşında olmama karşın partinin “kıdemli” görevlilerinden biriydim. Bir yılı hapishanede olmak üzere altı çalışma yılını ardımda bırakmıştım. Fırtınanın yaklaştığını başka pek çok insandan daha önce hissetmiş, fırtınayı onlardan daha sakin karşılamıştım. Eskisinden çok daha fazla çalışmak gerekiyordu; ancak yine de ne bilimsel çalışmalarımı –özellikle maddenin yapısıyla ilgiliniyordum– bırakmıştım ne de yazınsal çalışmalarımı. Çocuk dergilerinde yazıyordum ve geçimimi bu yolla sağlıyordum. Aynı zamanda da âşıktım ya da âşık olduğumu sanıyordum.

Onun partideki adı Anna Nikolayevna’ydı.

O, partimizin daha ılımlı olan öteki kanadındandı. Ben bu durumu onun karakterinin yumuşaklığıyla ve ülkemizdeki politik ortamın karışıklığıyla açıklıyordum; benden yaşça büyük olmasına karşın, onu henüz kişiliği tam oluşmamış biri olarak görüyordum. Bunda yanılmışım. [...]

Çözölmeyi hızlandıran yabancı bir etki hayatımıza girdiğinde ayrılmanın kaçınılmaz olduğunu ne önceden görebildim, ne de kestirebildim.

Bizim için alışılmadık olan Menni kod adını taşıyan genç bir adam, aşağı yukarı bu sıralarda başkente gelmişti. Bu genç adam, Güney’den bazı haberlerle ve yoldaşların tam güvenini kazandığını kanıtlayan görevlerle gelmişti. İşini bitirdikten sonra bir süre daha başkentte kalmaya karar vermiş ve bana karşı açıkça yakınlaşma eğilimi gösterek sık sık bize uğramaya başlamıştı.

Dış görünüşünden tutun da pek çok bakımdan ilginç bir adamdı. Gözleri koyu renk gözlüklerle öyle gizlenmişti ki, bu gözlerin ne renk olduğunu bile bilmiyordum; başı

orantısız şekilde büyükçeydi; yüzünün güzel ama şaşırtıcı derecede hareketsiz ve cansız hatları, delikanlılara özgü düzgün ve esnek bedeniyle olduğu kadar yumuşak ve etkileyici sesiyle de hiç bağdaşmıyordu. Konuşması rahat ve uyumlu, her zaman anlamlıydı. Bilimsel eğitimi tek boyutlu; mühendisti galiba.

Menni, konuşurken ayrıntı sayılacak basit konuları her zaman genel ideolojik temellere indirgemeye eğilimliydi. Bize geldiğinde karımla benim mizaçlarımız ve görüşlerimiz arasındaki farklılıklar çok kısa bir sürede o kadar açık ve net bir şekilde ön plana çıkıyordu ki, bunların giderilmesi mümkün olmayan çelişkiler olduğunu acıyla hissediyorduk. Menni'nin dünya görüşü benimkine benziyor gibiydi; her zaman biçim olarak çok yumuşak ve dikkatli, fakat öz olarak bir o kadar keskin ve derin konuşuyordu. Anna Nikolayevna'yla politik düşünce ayrılıklarımızı dünya görüşlerimizdeki temel farklılıkla öyle ustaca bağlıyordu ki, bu düşünce ayrılıkları psikolojik olarak kaçınılmaz, hemen hemen mantıklı sonuçlar olarak görünüyordu ve birbirini etkileme, çelişkileri yumuşatma ve ortak bir noktaya ulaşma konusundaki her türlü umut ortadan kayboluyordu. Anna Nikolayevna, Menni'ye karşı canlı bir ilgiyle birlikte nefret gibi bir şey de hissediyordu. Bende büyük bir saygı ve belirsiz bir güvensizlik duygusu uyandırıyor: Onun belli bir hedefe doğru yürüdüğünü hissediyordum ama bu hedefin ne olduğunu anlayamıyordum.

Ocak ayının sonlarında bir gün, silahlı çatışmaya dönüşmesi muhtemel bir yürüyüş planı, parti içindeki farklı iki akımın yönetici gruplarında görüşülecekti. Bir önceki akşam Menni bize gelmiş ve bu gösterinin yapılması ha-

linde parti yöneticilerinin de gösteriye katılması önerisini ortaya atmıştı. Hızla ateşli bir niteliğe bürünen bir tartışma başlamıştı.

Anna Nikolayevna, gösterinin yapılmasından yana olan herkesin etik açıdan ön saflarda yürümek zorunda olduğunu söyledi. Ben, bunun hiç de zorunlu olmadığı, orada gerekli olan ya da ciddi bir yararı olabilecek kişilerin yürüyüşe katılması gerektiği görüşüneydim. Üstelik de yararlı olabilecek kişi derken, bu tür işlerde birazcık deneyim sahibi biri olarak kendimi kastediyordum. Menni daha da ileri gitmiş ve askerlerle göstericiler arasında kesinlikle bir çatışma çıkacağı için eylem alanında sokak propagandacılarının ve gösteri örgütleyicilerinin bulunması gerektiğini, politik yöneticilere ise orada yer olmadığını, hatta fiziksel bakımdan zayıf ve asabi insanların son derece zararlı olabileceklerini ileri sürüyordu. Anna Nikolayevna, sadece kendisine yönelik olduğunu zannettiği bu düşüncelere açıkçası gücenmişti. Konuşmayı kesip odasına gitti. Kısa bir süre sonra Menni de gitti.

Ertesi gün sabah erkenden kalkıp Anna Nikolayevna'yla görüşmeksizin evden çıkmış ve eve ancak akşam dönebilmiştim. Yürüyüş, hem bizim komitede hem de öğrendiğime göre diğer kanadın yönetim grubunda reddedilmişti. Buna sevinmiştim çünkü bir silahlı çatışma için hazırlıkların ne kadar yetersiz olduğunu biliyordum ve bu tür bir eylemi boşu boşuna güç harcamak olarak görüyordum. Bu karar, Anna Nikolayevna'nın dün akşamki konuşma yüzünden kapıldığı öfkeyi birazcık azaltır sanıyordum. Masamda Anna Nikolayevna'nın şu notunu buldum:

“Ben gidiyorum. Sizi ve kendimi tanıdıkça farklı yollar-
da yürüdüğümüzü ve hata ettiğimizi daha iyi anlıyorum.
İyisi mi artık görüşmeyelim. Beni bağışlayın.”

Uzun süre başımda bir boşluk, yüreğimde soğukluk
duygusuyla sokaklarda yorgun argın dolaştım. Eve geri
döndüğümde beklenmedik bir konuk buldum: Menni ma-
samın başında oturmuş bir not yazıyordu.

2. ÇAĞRI

“Sizinle çok ciddi ve biraz da garip bir iş hakkında ko-
nuşmam gerekiyor,” dedi Menni.

Benim için hava hoştu; oturdum ve dinlemeye hazırlan-
dım.

“Elektronlar ve madde hakkındaki broşürünüzü oku-
dum,” diye söze başladı Menni. “Bu konuyu ben de birkaç yıl
inceledim, broşürünüzdeki düşüncelerin pek çoğu doğru.”

Hiçbir şey demeden hafifçe başımı eğdim. Devam edi-
yordu:

“Bu çalışmanızda bana özellikle ilginç gelen bir düşünce
var. Maddenin elektrik teorisinin, çekme ve itme elektrik
güçlerinden kaynaklanan bir türev biçiminde ortaya çıkı-
rak, farklı anlamda bir çekimin bulunmasına, yani Dünya,
Güneş ve bildiğimiz diğer cisimler tarafından çekilen değil,
itilen tipte bir madde elde edilmesini sağlayacağına ilişkin
bir varsayımda bulunuyorsunuz; kıyaslama için cisimlerin
diamagnetik itmesini ve farklı yöndeki paralel akımların
itmesini gösteriyorsunuz. Bütün bunlardan şöyle bir söz
ediliyor ama ben sizin de bu konuya, göstermek istediği-
nizden daha fazla önem verdiğinizi düşünüyorum.”

“Haklısınız,” dedim, “insanlığın gerek tam anlamıyla serbest hava yolculuğunu, gerek daha sonra da gezegenler arasındaki ulaşım sorununu ancak bu yolla çözümlenebileceğini düşünüyorum. Fakat başlı başına bu düşünce doğru mu, değil mi? Doğru bir madde ve çekim teorisi olmadığı sürece bu düşüncenin hiçbir yararı yok. Başka tip bir madde var olsa bile bu maddeyi bulmak görünüşe göre olanaksız: Bu başka tip madde, itme gücü yüzünden tüm güneş sisteminde çok uzun zaman önce yok oldu; daha doğrusu, oluşmaya başladığı sırada güneş sisteminin bileşimine giremedi. Demek ki, bu tip bir maddeyi önce teorik olarak yaratmak, daha sonra da pratik olarak üretmek gerekiyor. Şu anda bunun için gerekli bilgiler yok, zaten sorunun kendisi de daha yeni yeni anlaşılabilir.”

“Ama bu sorun çözümlenmiş durumda,” dedi Menni.

Hayretle ona baktım. Yüzü yine öyle hareketsizdi ama ses tonunda, onun bir şarlatan olduğunu dair bir belirti yoktu.

“Belki de ruh hastasıdır,” diye geçti aklımdan.

“Sizi kandırmama gerek yok, ne söylediğimi de iyi biliyorum,” dedi aklımdan geçirdiğim düşünceye karşılık olarak. “Beni sabırla dinleyin, daha sonra eğer gerekirse kanıt gösteririm.” Sonra şunları anlattı: “Sözünü ettiğim bu çok büyük buluş tek bir kişi tarafından yapılmadı. Bu buluş, oldukça uzun bir süredir var olan ve bu konuda çalışan büyük bir bilim topluluğuna aittir. Bu topluluk şimdiye dek gizliydi ve ben esasta anlaşılamadığımız sürece sizi topluluğun ortaya çıkışıyla ve tarihiyle yakından tanıştırmaya yetkili değilim.”

Topluluğumuz önemli birçok bilimsel konuda akademik dünyayı büyük ölçüde geride bırakmıştır. Radyoaktif elementleri ve bunların dağılımını Curie'den ve Ramsay'den çok daha önce biliyorduk ve arkadaşlarımız maddenin yapısını çok daha önceden, çok daha derinlemesine çözmeyi başarmışlardı. Bu doğrultuda dünyadaki cisimler tarafından itilen elementlerin var olma olasılığı ileri sürüldü, daha sonra da kısaca sözünü edeceğimiz 'eksi-madde'nin sentezi yapıldı.

Bu buluşun teknik uygulamalarını, yani önce Dünya atmosferinde seyahat edebilecek, daha sonra ise diğer gezegenlerle bağlantıyı sağlayacak uçuş cihazlarını hazırlamak ve gerçekleştirmek zor değildi artık.”

Sakin ve inandırıcı ses tonuna rağmen Menni'nin anlatıkları bana son derece garip ve inanılmaz gelmişti.

Konuşmasını keserek:

“Bütün bunları gizlice yapıp saklayabildiniz yani?” dedim.

“Evet, çünkü buna çok büyük önem veriyorduk. Çoğu ülkede gerici hükümetler var olduğu sürece bilimsel buluşlarımızı yayınlamayı çok tehlikeli buluyorduk. Bir Rus devrimcisi olarak sizin, herhangi bir kimseden daha çok bizimle uyuşmanız gerekir. Baksanıza Asyalı devletiniz, ülkenizde diri ve ileri ne varsa hepsini ezerek kökünü kurutmak için Avrupa'nın iletişim yöntemlerini ve yok etme araçlarını kullanıyor. Soylu dolandırıcılar tarafından yönetilen saldırgan ve çenesi düşük bir budalanın tahtta oturduğu bu yarı feodal, yarı anayasal ülkenin hükümeti çoğu kişinin hoşuna gidiyor mu? Avrupa'daki iki küçük burjuva devletin bile ne değeri var? Oysa ki bizim uçuş araçlarımız

bilinse hükümetlerin öncelikle bu araçları kendi tekellerine almak ve bunlardan, kendi egemenliklerini ve üst sınıfların gücünü arttırmak için yararlanmak isteyecekleri açıktır. Bunu kesinlikle istemiyoruz, bu yüzden de daha uygun koşulları kollayarak tekeli kendimize bırakıyoruz.”

“Peki başka gezegenlere sahiden ulaşabildiniz mi?” diye sordum.

“Evet, ölü durumdaki Ay’ı saymazsak tellür grubu gezegenlerin en yakın ikisine, yani Venüs ve Mars’a ulaştık. Şimdi bu gezegenlerin ayrıntılı araştırmasıyla uğraşyoruz. Gerekli araçların hepsi var, bize güçlü ve güvenilir insanlar gerekli. Arkadaşlarımdan aldığım yetkiye dayanarak size, saflarımıza katılmanızı öneriyorum. Pek tabii ki, tüm hakları ve yükümlülükleriyle birlikte.”

Yanıt bekleyerek durdu. Ne diyeceğimi bilmiyordum.

“Ya kanıtlar!” dedim. “Kanıt göstereceğinize söz vermişsiniz.”

Menni cebinden, içinde cıva olduğunu sandığım metalik sıvı bulunan bir cam şişe çıkarttı. Fakat şişenin en fazla üçte birini dolduran bu sıvı garip bir şekilde şişenin dibinde değil, tepesinde, şişenin ağzında, tam tıpanın altında duruyordu. Menni şişeyi ters çevirdi ve sıvı dibe doğru, yani aslında yukarı doğru aktı. Menni şişeyi elinden bıraktı ve şişe havada asılı kaldı. İnanılmaz bir şeydi ama kuşku götürmeyecek şekilde gözlerimin önündeydi.

“Bu şişe bildiğimiz camdan yapılmıştır,” diye açıkladı Menni, “ama içine Güneş Sistemi cisimleri tarafından itilen bir sıvı doldurulmuştur. Sıvı, şişenin ağırlığını dengeleyecek miktarda doldurulmuştur; böylelikle her ikisinin birlikte bir ağırlığı olmamaktadır. İşte bütün uçuş araçlarını

bu yöntemle yapıyoruz: Uçuş araçları bildiğimiz malzemelerden yapılıyor ancak yeterli miktarda “negatif maddeyle” dolu bir deposu bulunuyor. Geriye bütün bu ağırlıksız sisteme gereken hareket hızını vermek kalıyor. Dünya’daki uçuş makineleri için hava pervaneli basit elektrik motorları kullanılıyor; bu yöntem, gezegenler arası yolculukta elbette işe yaramıyor, bu alanda daha sonra sizi yakından tanıştırebileceğim bambaşka bir yöntem kullanıyoruz.”

Daha fazla kuşkulananın gereği yoktu.

“Topluluğunuz, kendisine yeni katılanlara, zorunlu sır saklama dışında ne gibi sınırlamalar koyuyor?”

“Genellikle hemen hemen hiçbir sınırlama koymuyor. Arkadaşlarımızın ne özel yaşamları ne de toplumsal etkinlikleri, topluluğun genel anlamda çalışmasına zarar vermedikçe hiçbir şekilde kısıtlanmıyor. Ancak topluluğa her yeni giren, topluluğun verdiği, sorumluluk gerektiren, herhangi bir önemli görevi yerine getirmek zorundadır. Böylelikle bir yandan onun toplulukla bağı güçleniyor, öte yandan da yeteneğinin ve enerjisinin düzeyi iş yaparken ortaya çıkmış oluyor.”

“Yani şimdi bana da böyle bir görev mi verilecek?”

“Evet.”

“Tam olarak nasıl bir görev?”

“Büyük eteronefin* yarın Mars gezegenine doğru yola çıkacak ekibine katılmanız gerekiyor.”

“Yolculuk ne kadar sürecek?”

“Belli değil. Oraya gidiş dönüş en az beş ay sürer. Hiç geri dönmek de mümkün.”

* *Eteronef*: Uzay gemisi (tam olarak uzayda yolculuk için gemi); eter- uzay boşluğu (Yunanca). -çev.

“Bunu biliyorum; mesele bu değil. Yürüttüğüm devrimci çalışmayı ne yapacağım? Siz de galiba sosyal demokratisiniz ve durumumun zorluğunu anlarsınız.”

“Seçimi siz yapın. Eğitiminizin tamamlanması için çalışmaya ara vermenizi gerekli görüyoruz. Görev ertelenemez. Bu görevi reddetmek her şeyi reddetmek demektir.”

Bir an düşündüm. Herhangi bir parti görevlisinin ortadan kaybolması, geniş kitlelerin sahneye çıkmasıyla birlikte, bir bütün olarak ele alındığında, meselenin taşıdığı önem açısından son derece küçük bir olaydı. Üstelik de bu geçici bir kaybolmaydı ve çalışmaya geri döndüğüm zaman yeni bağlantılarımla, bilgilerimle ve olanaklarımla çok daha yararlı olacaktım. Kararımı verdim.

“Ne zaman yola çıkmam gerekiyor?”

“Şimdi, benimle birlikte.”

“Arkadaşlarıma haber vermem için bana iki saat izin verir misiniz? Tam da yarın bölgede bir görevi devralmam gerekiyordu.”

“O iş halledildi sayılır. Güney’den kaçan Andrey bugün geldi. Sizin gidebileceğinizi söyledim ona. Andrey sizin yerinizi almaya hazır. Sizi beklerken her olasılığa karşı ona ayrıntılı talimatlar içeren bir mektup yazdım. Mektubu, giderken ona bırakabiliriz.”

Konuşacak fazla bir şey yoktu. Hemen gereksiz kâğıtları yok ettim, ev sahibine bir not yazıp giyinmeye koyuldum. Menni hazırды.

“Gidelim o zaman. Bu dakikadan itibaren sizin tutsağınızım.”

“Siz benim arkadaşısınız,” diye yanıtladı Menni.